

OBAVEŠTENJE KUPCA PRODAVCU DA ISPORUČENA ROBA NIJE SAOBRAZNA UGOVORU

BUYER 'S NOTICE TO THE SELLER THAT THE DELIVERED GOODS ARE NOT COMPLIANT WITH THE CONTRACT

Marko Jovanović

Advokatska kancelarija, Kragujevac, Srbija

©MESTE

JEL kategorija rada: **K12**

Apstrakt

U radu autor ukazuje na pravilniju upotrebu pojma obaveštenje umesto pojma prigovor, jer prigovor podrazumeva radnju u parničnom i drugim postupcima kojima subjekt ostvaruje ili osporava određeno subjektivno pravo. Prodavac je obavezan da kupcu isporuči robu bez nedostataka odnosno saobraznu ugovoru. Ako roba nije saobrazna ugovoru kupac je obavezan da obavesti prodavca. Izuzetak predstavljaju romanska prava, tako, na primer fancusko pravo odgovornost vezuje za skrivene mane robe i umesto obaveštenja prodavca kupac podnosi tužbu u određenom roku. Englesko pravo ne poznaje manljivo izvršenje ugovora već sve povrede ugovora koje se odnose na njegovo izvršenje podvodi pod jedinstven pojam kršenja ugovora, pa otuda kupac mora prigovoriti svim odstupanjima od ugovorenih osobina robe ako želi da raskine ugovor. U našem pravu predviđena je obaveza kupca, pod pretnjom gubitka prava da obavesti prodavca za utvrđene mane robe. Konvencija Ujedinjenih Nacija sadrži obavezu kupca da uputi obaveštenje sa odgovarajućom sadržinom i u odgovarajućoj formi. Obaveštenje mora biti blagovremeno, konkretno i upućeno na siguran način. Obaveštenje je blagovremeno ako je podneto u roku koji je ugovoren ili predviđen propisima. Konkretnost obaveštenja sastoji se u dužnosti kupca da u svom obaveštenju naznači mane zbog kojih vrši reklamaciju. Obaveštenje o kvalitetu robe mora da sadrži i poziv prodavcu da pregleda robu. Forma obaveštenja u kojoj kupac treba da dostavi prigovor prodavcu različito je regulisana. Opšte je pravilo da je kupac obavezan da obaveštenje u pismenom obliku dostavi prodavcu po pravilu sa pratećim ispravama na osnovu kojih je utvđen nedostatak kvaliteta odnosno mana robe. Ukoliko obaveštenje ne bi bio blagovremeno, konkretno i upućeno na siguran način kupac po pravilu rizikuje da izgubi prava koja ima prema prodavcu za nesaobraznu isporuku robe.

Adresa autora:

Marko Jovanović

markojovanovickg@yahoo.com

Ključne reči: kupac, prodavac, obaveštenje, roba, saobraznost

Abstract

In the paper, the author points to the more correct use of the term notice instead of the term objection, since the objection implies action in litigation and other actions by which the subject sustains or contests a certain subjective right. The seller is obliged to deliver the goods to the buyer without defects, i.e. in accordance with the agreement. If the goods are not in conformity with the agreement, the buyer is obliged to inform the seller. The exception is the Romanic rights, so for example, the French law links the liability to hidden defects of the goods and instead of the notice of the seller, the buyer files a claim within a certain time limit. English law does not recognize the defective performance of the agreement but classifies all violations of the agreement relating to the performance thereof under the unique term of violation of the agreement, and therefore the buyer must object to all deviations from the contracted specifications of the goods if it wants to terminate the agreement. Our law provides for the obligation of the buyer, under the threat of the loss of a right, to notify the seller for identified deficiencies of the goods. The United Nations Convention contains an obligation for the buyer to send a notice with appropriate content and in proper form. The notice must be timely, specific and delivered securely. The notice is timely if it is filed within the time limit agreed or provided for by the regulations. The specificity of the notice consists of the duty of the buyer to indicate in its notice the defects for which it makes a complaint. The notice on the quality of the goods must also include an invitation to the seller to inspect the goods. The form of notice in which the buyer is required to submit a complaint to the seller is regulated differently. The general rule is that the buyer is obliged to give the notice in writing to the seller, as a rule with supporting documents based on which the lack of quality or deficiency of the goods has been established. If the notice is untimely, not specific and not delivered in a secure manner, the buyer, as a rule, risks losing the rights he has against the seller for the non-compliant delivery of the goods.

Keywords: buyer, seller, notice, goods, compliance

1 UVODNA RAZMATRANJA

Obaveza prodavca kod ugovora o prodaji robe je da isporuči robu na način u mestu i u roku saaaglasno zaključenom ugovoru tj. da isporuči robu saobraznu ugovoru. Naime kupac očekuje od prodavca da isporuči robu onako kako je to predviđeno ugovorm, a to znači da isporuči robu određenih svojstava. Kupac između ostalog očekuje da isporučena roba nema vidljive ili skrivene nedostatke koji se najčešće u praksi navode kao fizički nedostaci. Prodaja robe je regulisana nacionalnim zakonodavstvima i drugim dopunskim izvorima kao što su: tipski ugovori, opšti uslovi Evropske komisije OUN za Evropu, Konvencija Ujedinjenih nacija (UN, 1980), kao i privredni običaji koji istina mogu detaljnije regulisati pojedina pitanja od značaja za međunarodnu prodaju. Tako na primer kod prodaje investicione opreme i slične vrste robe kod koje se pretežni deo obaveza prodavca sastoji, pored isporuke robe i u vršenju nekog rada i u pružanju nekih usluga koje konvencija UN ne reguliše, primenjivaće se ovi dopunski izvori u meri u kojoj je to neophodno.

Konvencija kao osnovni kriterijum za utvrđivanje saobraznosti robe razlikuje slučaj kad su

ugovorne strane ugovorile posebna svojstva robe i kada to nisu učinile u potpunosti i na jasan način. Ako su ugovorne strane ugovorile potrebna svojstva robe, prodavac je obavezan da isporuči robu u količini, kvalitetu i vrsti onako kako je to predviđeno ugovorm i zaštićeno i upakovano na način predviđen ugovorom. Ako ugovorne strane nisu odredile svojstva robe ili su odredile nepotpuno ili nedovoljno jasno smatra se da roba nije saobrazna ugovoru ako: neodgovara za svrhe za koje se roba istog opisa redovno koristi; neodgovara za posebnu svrhu koja je izričito ili prećutno bila poznata prodavcu u trenutku zaključenja ugovora osim ako se kupac nije oslonio na stručnost i procenu prodavca; ne poseduje svojstva koja je imao uzorak ili model prema kojima je kupac naručio robu i nije upakovana na način koji je adekvatan za takvu robu, a koji ima za svrhu da sačuva i zaštititi robu.

Pod pojmom nesaobraznosti robe smatra se i isporuka druge vrste robe (aloid). (Vukadinović R. D., 2013, str. 135)

Kupac će po pravilu obavestiti prodavca ukoliko roba nije saobrazna ugovoru.

Ovo i ovakvo obaveštenje kupca će biti posebno obrađeno s obzirom da kupac ima interesa da

obavesti prodavca o nedostatku saobraznosti robe. Naime kupac je, da bi održao svoja prava po osnovu odgovornosti prodavca za saobraznost robe, je obavezan da obaveti prodavca ili njegovog propisno ovlašćenog punomoćnika zbog nedostataka koje je uočio inače rizikuje da gubi prava po osnovu nesaobrazne isporuke robe. Ova pravo kupca da obavesti prodavca će biti detaljnije obrađeno s obzirom njegov značaj.

Po mišljenju autora a i najčešće u literaturi, upotreba obaveštenja je jezički i pravno pravilniji pojam, jer prigovor asocira na prigovor kao procesno pravnu radnju. (Jankovec, 2008)

Prodavac je dužan da isporuči robu kupcu a to podrazumeva da isporučena roba nema nedostataka. Ova obaveza prodavca u ovom radu između ostalih obaveza koje se odnose na: mesto isporuke robe, vreme isporuke robe, način isporuke robe, isplate cene, pregleda robe, posmatraće se samo na obavezu prodavca da isporuči robu saobraznu ugovoru.

2 OBAVEZA KUPCA DA OBAVESTI PRODAVCA O MANAMA ROBE

Ako je pregledom količine i kvaliteta isporučene robe utvrđeno da roba ima neke materijalne nedostatke ili da je isporučena manja ili veća količina robe od ugovorene količine kupac je obavezan da o tome obavesti prodavca. Takvo obaveštenje u praksi se najčešće naziva reklamacija.

U većini pravnih sistema kupac je obavezan da dostavi obaveštenje zbog nedostatka mane robe. Izuzetak predstavljaju romanska prava. Tako, na primer, francusko pravo odgovornost vezuje za skrivene mane robe i ne postavlja obavezu stavljanja prigovora nego podnošenja tužbe od strane kupca u kratkom roku, u zavisnosti od prirode mane robe i običaja mesta gde je kupoprodaja učinjena.¹

Obavezu kupca da obavesti prodavca o manama robe ne poznaje ni englesko pravo koje u pogledu kvaliteta ne poznaje manljivo izvršenje ugovora kao posebnu kategoriju, već sve povrede ugovora koje se odnose na njegovo izvršenje podvodi pod

jedinstven pojam kršenja ugovora, pa otuda kupac mora da prigovori svim odstupanjima od ugovorenih odredbi ako želi da raskine ugovor.

U kontinentalnim pravima gde spada i pravo Republike Srbije obaveza obaveštavanja prodavca se odnosi na vidljive i skrivene mane.

Opšte uzanse za promet robom ukoliko je njihova primena izričito ugovorena predviđaju obavezu kupca da stavi prigovor prodavcu zbog utvrđenih mana robe pod pretnjom gubitka prava. Ova obaveza je bila² predviđena i u Skici Zakonika o obligacijama i ugovorima iako skica nije predstavljala Zakon ali se u praksi primenjivala (Konstantinović, 1969, str. 129 Čl. 410, stav 1). Obaveza stavljanja prigovora u našem pravu danas je regulisana Zakonom o obligacionim odnosima, Čl. 481, stav 1.

Međunarodni pravni akt Konvencija Ujedinjenih nacija ne predviđa vidljive i skrivne nedostatke stvari već uvodi pojam nesaobraznosti. Ovaj pojam izuzev kada ugovorom nije šta drugo određeno obuhvata postojanje nedostataka robe koja se odnosi na svrhu robe, posebnu svrhu robe, nedostatak svojstva robe i da je roba upakovana na način kako je uobičajeno za takvu robu. Konvencija predviđa obavezu prodavca da isporuči robu saobraznu ugovoru i njegovu odgovornost za slučaj da je isporučio nesaobraznu robu. Saobraznost robe je određena kao jedinstven pojam u tom smislu što obuhvata vidljive i nevidljive kao i skrivene nedostatke. Konvencija razlikuje slučajeve kada su ugovorne strane ugovorile svojstvo robe i kada to nisu učinile, ili pak to nisu učinile u potpunosti ili dovoljno jasno. Ako su ugovorne strane ugovorile potrebna svojstva robe prodavac je dužan da isporuči robu u količini, kvalitetu i vrsti, upakovano i zaštićeno kako je to na način predviđeno ugovorom. (UN, 1980, str. čl. 35 i 39)

Ako ugovorne strane nisu ugovorom odredile svojstva, Konvencija predviđa slučajeve kad se smatra da roba nije saobrazna. Prema odredbama člana 35. St. 2 (a-d) Konvencija predviđa da, izuzev kad je ugovorom šta drugo određeno, roba nije saobrazna: a) neodgovara za svrhe za koje se

¹ Videti Code civil - čl. 1648.

² Zakon o obligacionim odnosima, član 1107 st.3 ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i

57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93 i "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja)

roba istog opisa redovno koristi; b) neodgovara za posebnu svrhu koja je izričito ili prećutno bila poznata prodavcu u vreme zaključivanja ugovora osim ako okolnost pokazuje da se kupac nije oslonio, ili da bi to bilo za njega nerazumno, na stručnost ili procenu prodavca; v) ne poseduje svojstva robe koja je prodavac pokazao kupcu kao uzorak ili model; g) nije upakovana na način kako je uobičajeno za takvu robu ili kad ne postoji takav način, na način koji je adekvatan da se sačuva i zaštititi roba.

Konvencija isporuku druge vrste robe nije definisala kao nesaobraznu isporuku ali bi ona kao takva se smatrala kao slučaj nesaobraznosti. (Schwenzer & Schlechtriem, 2016, str. 411)

3 BLAGOVREMENOST I KONKRETNOST OBAVEŠTENJA

Obaveštenje, kupca prodavcu mora biti blagovremeno, konkretno i upućeno na siguran način.

3.1 Blagovremenost obaveštenja

Obaveštenje je blagovremeno ako je podneto u roku koji je ugovoren ili predviđen propisima. Dužina predviđenog roka za obaveštenje najčešće je određena opštim izrazima koji označavaju hitnost kao na primer: "bez odlaganja", "odmah", "u najkraćem roku". Svakako, rok može biti određen i vremenskim preiodom. Na primer: nemački Trgovački zakonik u Čl. 377 . predviđa da, ukoliko je kupoprodaja za obe strane trgovački posao, kupac je dužan da bez odlaganja robu pregleda, i ako konstatuje da roba ima mane, o tome bez odlaganja obavesti prodavca. Švajcarski Zakonik o obligacijama u Čl. 201 . predviđa da je kupac dužan da utvrdi stanje primljene stvari čim je to moguće prema uobičajenom toku poslova i ako utvrdi nedostatke za koje prodavac odgovara, treba o njima obavesti prodavca bez odlaganja. Italijanski Građanski zakonik u Čl. 1495 određuje rok za obaveštenje od 8 dana, od dana otkrivanja mana, izuzev kod distancione prodaje gde rok za obaveštenje za mane i vidljive nedostatke počinje tek od dana prijema robe. Valja reći da u uporednom zakonodavstvu postoje krajnji rokovi unutar kojih se mogu otkriti skrivene mane. To je, najčešće, rok od 6 meseci. Propisi o rokovima za obaveštenja su dispozitivne prirode i mogu se produžiti voljom ugovarača.

Jednoobrazni trgovački zakonik Sjedinjenih Američkih Država iz 1962. u Čl. 2-607 određuje da ako kupac jednom primi robu, gubi pravo da je kasnije odbije. Kada je ponuda isporuke prihvaćena kupac je dužan da u razumnom roku od dana u kome je utvrdio ili morao da utvrdi postojanje bilo kakvih kršenja ugovornih obaveza o tome obavesti prodavca. Šta je "razuman rok" u slučaju spora određuje sud, vodeći računa o okolnostima konkretnog slučaja.

U našem pravu, prema Opštim uzansama za promet robom, ukoliko je njihova primena ugovorena, rok za obaveštenje prodavca u slučaju kada su obe strane, odnosno njihovi predstavnici, prisustvovali utvrđivanju kvaliteta, je odmah, pa se obaveštenje može saopštiti prodavcu i prilikom samog utvrđivanja kvaliteta robe. Ako prodavac nije prisustvovao pregledu robe, kupac mora odmah posle pregleda saopštiti obaveštenje , bez odlaganja. Da li je kupac postupio "bez odlaganja", a to znači u najkraćem roku, zavisi od raznih okolnosti, pre svega od vrste robe i njenog stanja. Ako je primljena roba u kvaru ili lako pokvarljiva, ovaj rok mora biti kraći. Kupac mora da utvrdi kvalitet robe i da obavesti prodavca. Dakle, prema Opštim uzansama, da bi rok bio blagovremen, neophodno je utvrđivanje kvaliteta u određenom vremenu i da je nakon toga kupac bez odlaganja saopštio prodavcu stanje primljene robe, odnosno obavestio prodavca o kvalitetu.

Prema Čl. 481. i 482. Zakona o obligacionim odnosima, kada je pregled izvršen u prisustvu obe strane, kupac je dužan da svoje primedbe o vidljivim nedostacima saopšti prodavcu odmah bez odlaganja. Ukoliko roba sadrži skrivene nedostatke koji se nisu mogli otkriti uobičajnim pregledom kupac je dužan da obavesti prodavca bez odlaganja od dana saznanja, a najkasnije u roku od šest meseci od dana prijema robe pod pretnjom gubitka prava. Ako je kupac stvar otpremio bez pretovara a prodavcu je pri zaključenju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve dalje otpreme, pregled stvari može biti odložen do njenog prispeća u novo mesto opredeljenja i, u tom slučaju, kupac je dužan da prodavca obavesti o nedostacima čim je to po redovnom toku stvari mogao doznati od svojih klijenata.

Sudska praksa je svojevremeno, odlukom Višeg privrednog suda u Beogradu, kod višestruke

distancione prodaje, na osnovu ugovora u privredi, kada je roba otpremljena kupčevom kupcu i bez provere kvaliteta dalje preprodavana, subjektivni rok za obaveštenje zbog skrivenih mana prvog kupca računa se po vremenu potrebnom da reklamacija upućena bez odlaganja od svakog učesnika u lancu prodaje stigne od krajnjeg kupca do prvog ³.

Konvencija UN o ugovorima u međunarodnoj prodaji robe propisuje obavezu kupca da, u slučaju nedostatka saobraznosti, obavesti prodavca "u razumnom roku od trenutka kada je otkrio nesaobraznost ili ju je morao otkriti". Krajnji rok za obaveštenje je 2 godine od dana predaje robe kupcu, izuzev kada je ugovornom odredbom o garanciji određen drugi rok. U slučaju da kupac ne pošalje obaveštenje o nedostatku saobraznosti on nebi gubio pravo da se pozva na nedostatak već bi samo gubio pravo na izmaklu dobit pod uslovom da ima razumno opravdanje u pogledu slanja obaveštenja.

Propuštanje kupca da obavesti prodavca ne koristi nesavesnom prodavcu. Kupac ne gubi pravo da se pozove na nedostatak saobraznosti i posle roka navedenog za obaveštenje, kada se nedostatak saobraznosti odnosi na činjenice koje su prodavcu bile poznate ili mu nisu mogle biti nepoznate a on ih nije otkrio kupcu.

3.2 Konkretnost obaveštenja

U pogledu konkretnosti, odnosno sadržine obaveštenja, postoji opšta saglasnost, odnosno mišljenje, da nije dovoljna opšta izjava o postojanju nedostataka. Opšta izjava u reklamaciji da "kvalitet ne odgovara" nije dovoljna za urednu reklamaciju. Dužnost je kupca da u svojoj reklamaciji naznači određene mane zbog kojih vrši reklamaciju. Obaveštenje mora biti konkretizovano i određeno.

Podacima u obaveštenju kupac mora prodavca upoznati sa stanjem robe, obimom i prirodom mane, a po mogućnosti i uzrocima mane, kao i to da li robu prima ili je stavlja na raspolaganje prodavcu. Svakako da će prodavac ceneći podatke iz obaveštenja odlučiti da li će prihvatiti reklamaciju ili ne, odnosno da li će poslati svog predstavnika da proverí navode iz obaveštenja.

Neodređene, površne i uopštene reklamacije, po pravilu, ne proizvode pravna dejstva.

Prema uobičajenim pravilima međunarodnog trgovinskog prometa, blagovremeno istknuto obaveštenje, da bi imalo dejstva, mora biti opravdano odgovarajućim dokumentima u "razumnom roku". U suprotnom bi nesavestan kupac mogao da prigovara nesaobraznosti robe ugovoru, sa ciljem da eventualno dobije smanjenje cene od prodavca koji je, po pravilu, daleko. Na primer kod prekomorskog prevoza i sl.

Prema Opštim uslovima za izvoz i uvoz tvrde rezane građe Ekonomske komisije OUN za Evropu, iz 1961. godine, obaveštenje treba da je učinjeno pismeno i mora sadržati sve pojedinosti u vezi sa količinom robe kao i sve kupčeve razloge zbog kojih obaveštava prodavca (ECE UN, 1961, tačka 7.3).

Postavlja se pitanje da li obaveštenje treba da sadrži samo naznačenje mane ili mora da sadrži i obaveštenje u pogledu zahteva koje kupac namerava da postavi.

U kontinentalnom pravu, obaveštenje se ograničava na jasno ukazivanje da se roba onakva kakva je, s obzirom na svojstva, odnosno na stanje u kome se nalazi, ne smatra kao ispunjenje obaveze. Kupac može sve do roka zastarelosti tužbe vršiti izbor između raspoloživih pravnih sredstava. Tako prema švajcarskom pravu, kupac je samo dužan da odredi prirodu nedostataka i da prodavca pozove da pošalje predstavnika radi pregleda robe. Prodavac ima pravo na pregled robe pa kupac mora radi pregleda robe držati robu spremnu za pregled. Propuštanje kupca da u prigovoru pozove prodavca da pregleda robu ima za posledicu produžavanje vremena u toku kojeg kupac mora robu držati spremnu za pregled. (IUP, 1976, čl. 201 i 202)

Konvencija Ujedinjenih nacija o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe predviđa obavezu kupca, pod pretnjom gubitka prava, da u obaveštenju navede prirodu nedostataka. Konvencija, predviđa da kupac koji traži zamenu robe ili otklanjanje nedostataka mora te zahteve

³ Koordinacioni sastanak Privrednih sudova održan 1990. - Objavljeno u Pravnom shvatanju odeljenja

za privredne sporove Višeg privrednog suda u Beogradu, 1997. Str. 177.

izjaviti istovremeno sa prigovorom ili u razumnom roku posle njega.

Zakon o obligacionim odnosima članom 484. reguliše način obaveštenja prodavca. U obaveštenju o nedostatku stvari kupac je dužan bliže opisati nedostatak i pozvati prodavca da pregleda stvar. Ako obaveštenje o nedostatku koje je kupac blagovremeno poslao prodavcu preporučenim pismom ili na neki drugi pouzdan način zadocni ili uopšte ne stigne prodavcu, smatra se da je kupac izvršio svoju obavezu da obavesti prodavca.

Obaveštenje u pogledu nedostataka robe može se izjaviti i bez pregleda robe ako je kupac saznao za nedostatke na drugi način. Na primer, kod sukcesivnih isporuka kupac na osnovu delimičnih isporuka može da prigovori budućim isporukama. Ako kupac utvrdi da su prve dve ili tri pošiljke manljive i nisu saobrazne ugovoru, i reklamira ih, pa prodavac na to ne reaguje, kupac može obavestiti prodavca o nezadovoljavajućem kvalitetu robe naredne isporuke, bez pregleda robe. Svakako da ovakvo obaveštenje prodavca ide na rizik kupca, jer ako pošiljka nema mane onda obaveštenje o manama nije opravdano. Zakon o obligacionim odnosima ne reguliše posebno mogućnost ovakvog obaveštenja ali je sudska praksa, davno pre donošenja Zakona o obligacionim odnosima, usvojila stav da je moguće ovakvo obaveštenje učinjeno prodavcu.

Obaveštenje na kvalitet robe upućeno prodavcu mora da sadrži, kao što je napred rečeno, i poziv prodavcu da pregleda robu. Prodavac nije dužan da prihvati poziv kupca jer pregled robe nije obaveza prodavca već njegovo pravo. Da li će prodavac koristiti to pravo zavisi od njegove volje. Naravno da će prodavac snositi odgovarajuće pravne posledice ako kvalitet robe nije odgovarajući.

3.3 Forma obaveštenja

Pitanje oblika odnosno forme u kojoj kupac treba da dostavi obaveštenje prodavcu različito je regulisano. Tako, na primer Jednoobrazni trgovački zakonik SAD iz 1962. godine uopšte ne određuje način obaveštavanja prodavca. Konvencija UN o ugovorima o međunarodnoj

prodaji robe ne reguliše način obaveštavanja prodavca za slučaj nesaobraznosti isporuke. Konvencija predviđa da kupac ako ne pošalje obaveštenje o nedostatku saobraznosti ne gubi pravo da se poziva na nedostatak, već samo gubi pravo na izmaklu dobit, pod uslovom da ima "razumno opravdanje za svoj propust u pogledu slanja obaveštenja".

Opšte uzanse za promet robom, ako je njihova primena izričito ugovorena, predviđaju obavezu kupca da na siguran način saopšti prodavcu primedbu na kvalitet robe, a ako je to učinio telefonom ili na neki dugi način treba odmah prigovor da potvrdi preporučenim pismom. Kupac je obavezan da uz pismenu potvrdu dostavi prodavcu i ispravu o utvrđenom kvalitetu, ako je ima, bilo prilikom obaveštavanja prodavca o kvalitetu robe, bilo prilikom pismenog potvrđivanja već saopštenih primedbi.⁴

Najčešća isprava o kvalitetu robe je komisijski zapisnik. Postavlja se pitanje koga kupac obaveštava. Kupac može obaveštenje uvek da stavi prodavcu i to: u njegovom sedištu; u njegovom skladištu - isporučiocu; filijali ako je filijala isporučilac, pratiocu robe ako postoji. (Balog, 1952, str. 117)

Zakon o obligacionim odnosima predviđa da se, ako obaveštenje koje je poslato prodavcu preporučenim pismom ili na neki drugi pouzdan način, zadocni ili uopšte ne stigne prodavcu, smatra da je kupac izvršio svoju obavezu da obavesti prodavca. (Zakon o obligacionim odnosima član 482. st. 2.)

Sudska praksa je još pre donošenja Zakona o obligacionim odnosima zauzela stav da se obaveštenje o mana robe može u svakom slučaju saopštiti prodavcu a njegovom zastupniku samo ako je ovlašćen za to. Obaveštenje o kvalitetu robe u slučaju kada je neposredni isporučilac robe lice različito od prodavca podnosi se licu predviđenom u ugovoru. Ako o tome ništa nije ugovoreno obaveštenje se može saopštiti ili prodavcu ili neposredno isporučiocu.⁵

Ako kupac obavesti o manama robe neovlašćeno lice, ovakvo obaveštenje će imati pravno dejstvo samo onda ako to lice takvo obaveštenje

⁴ Opšta uzansa za promet robom broj 152

⁵ Odluka Glavne državne arbitraže GS 109/50 od 9.5.1950. godine

blagovremeno dostavi prodavcu, odnosno ako obaveštenje stigne blagovremeno prodavcu.⁶

„Konvencija Ujedinjenih nacija od kupca ne zahteva, kao što je slučaj u nekim nacionalnim pravima, da obaveštenje bude precizno i detaljno. U tom smislu obaveštenja kojima se samo konstatuje da na pregledanoj robi „postoje nedostaci“ i da su uočeni „određeni nedostaci u kvalitetu ili kvantitetu“ ili da je „isporučena roba lošijeg kvaliteta“ su suviše uopšteni. Njima se doduše obaveštava prodavac da roba ima nedostataka ali mu se ni na koji način ne označavaju putevi kako da ih otkloni pa takvo obaveštenje ne može ostvariti svrhu koja se od njega očekuje.

Kad se neodstatak saobraznosti sastoji u isporučenoj većoj količini ili aluidu od kupca se očekuje da u obaveštenju naznači da li i u kojoj meri prihvata takvu robu, kako bi se prodavac pripremio da ispravi nesaobraznosti ili da isporuči novu robu“. (Vukadinović R. , 2012, str. 484)

Iz svega izloženog proizlazi da kupac, da bi zadržao svoja prava po osnovu nesaobraznosti isporučene robe ugovoru, treba da obavesti prodavca a obaveštenje mora da bude blagovremeno, konkretno i upućeno na siguran način.

4 ZAKLJUČAK

Prodavac je obavezan da kupcu isporuči robu bez nedostataka odnosno saobraznu ugovoru. Ako roba nije saobrazna ugovoru kupac je obavezan da obavesti prodavca. Izuzetak predstavljaju romanska prava, tako, na primer fancusko pravo

odgovornost vezuje za skrivene mane robe i umesto obaveštenja prodavca kupac podnosi tužbu u određenom roku. Englesko pravo ne poznaje manljivo izvršenje ugovora već sve povrede ugovora koje se odnose na njegovo izvršenje podvodi pod jedinstven pojam kršenja ugovora, pa otuda kupac mora prigovoriti svim odstupanjima od ugovorenih osobina robe ako želi da raskine ugovor.

U našem pravu predviđena je obaveza kupca, pod pretnjom gubitka prava da obavesti prodavca za utvrđene mane robe. Konvencija Ujedinjenih Nacija sadrži obavezu kupca da uputi obaveštenje sa odgovarajućom sadržinom i u odgovarajućoj formi.

Obaveštenje mora biti blagovremeno, konkretno i upućeno na siguran način. Obaveštenje je blagovremeno ako je podneto u roku koji je ugovoren ili predviđen propisima. Konkretnost obaveštenja sastoji se u dužnosti kupca da u svom obaveštenju naznači mane zbog kojih vrši reklamaciju. Obaveštenje o kvalitetu robe mora da sadrži i poziv prodavcu da pregleda robu.

Forma obaveštenja u kojoj kupac treba da dostavi prigovor prodavcu različito je regulisana. Opšte je pravilo da je kupac obavezan da obaveštenje u pismenom obliku dostavi prodavcu po pravilu sa pratećim ispravama na osnovu kojih je utvđen nedostatak kvaliteta odnosno mana robe.

Ukoliko obaveštenje ne bi bio blagovremeno, konkretno i upućeno na siguran način kupac po pravilu rizikuje da izgubi prava koja ima prema prodavcu za nesaobraznu isporuku robe.

CITIRANA DELA

Balog, N. (1952). *Poslovi privrednog prava*. Beograd.

Code civil - Čl. 1648

IUP. (1976). *Švajcarski zakonik o obligacijama*. Beograd: Savremena administracija

Jankovec, I. (2008). *Privredno pravo*. Beograd: Projuris.

Konstantinović, M. (1969). *Skica za Zakonik o obligacijama i ugovorima*. Beograd.

Opšte uzanse za promet robom broj 152, *Sl. list FNRJ*, br. 15/54.

ECE UN (1961). Opšti uslovi za izvoz i uvoz tvrdo rezane građe, tačka 7.3.

Rešenje Vrhovnog privrednog suda Sl. 350/59, od 23.12.1959. Zbirka sudskih odluka III/1960.

¹⁷ Rešenje Vrhovnog privrednog suda Sl. 350/59 , od 23.12.1959. Zbirka sudskih odluka III/1960.

Schwenzer, & Schlechtriem. (2016). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. Oxford University Press.

UN. (1980). Konvencija Ujedinjenih nacija o Ugovorima o Međunarodnoj prodaji robe. *Strani pravni život, Serija D*(108), 25.

Vukadinović, R. (2012). *Međunarodno poslovno pravo*. Kragujevac.

Vukadinović, R. D. (2013). *Pravo spoljnotrgovinskog poslovanja*. Kragujevac.

Zakon o obligacionim odnosima, član 1107 st.3 ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 , 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93 i "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja)

Datum prve prijave: 26.01.2020.

Datum prijema korigovanog rada 28.03.2019

Datum prihvatanja članka: 07.04.2020.

Kako citirati ovaj rad? / How to cite this article?

Style – APA Sixth Edition:

Jovanović, M. (2020, 04 15). Obaveštenje kupca prodavcu da isporučena roba nije saobrazna ugovoru. (Z. Čekerevac, Ur.) *FBIM Transactions*, 8(1), 80-87. doi:10.12709/fbim.08.08.01.09

Style – Chicago Sixteenth Edition:

Jovanović, Marko. 2020. „Obaveštenje kupca prodavcu da isporučena roba nije saobrazna ugovoru.“ Urednik Zoran Čekerevac. *FBIM Transactions* (MESTE) 8 (1): 80-87. doi:10.12709/fbim.08.08.01.09.

Style – GOST Name Sort:

Jovanović Marko Obaveštenje kupca prodavcu da isporučena roba nije saobrazna ugovoru [Časopis] // *FBIM Transactions* / ur. Čekerevac Zoran. - Beograd : MESTE, 15 04 2020. - 1 : T. 8. - str. 80-87.

Style – Harvard Anglia:

Jovanović, M., 2020. Obaveštenje kupca prodavcu da isporučena roba nije saobrazna ugovoru. *FBIM Transactions*, 15 04, 8(1), pp. 80-87.

Style – ISO 690 Numerical Reference:

Obaveštenje kupca prodavcu da isporučena roba nije saobrazna ugovoru. Jovanović, Marko. [ur.] Zoran Čekerevac. 1, Beograd : MESTE, 15 04 2020, *FBIM Transactions*, T. 8, str. 80-87